

AGÓCS KÁROLY

Részletek a Remekmű c. könyvből

Bevált taktika

Felnézett rám, valósággal csodált, bálványozott. Itta a szavaimat. Folyton a kívánságomat leste, kiszolgált, kényeztetett, óvott, féltett. Értem élt. Szeretett. Igazán, teljes szívéből, lángoló szenvedéllyel. Mégsem mondta soha, hogy hozzám költözne, amit utólag mégis furcsállok. Bizonyára azt várta, hogy én kérjem rá. Én azonban nem kértem; így is jóval többet kaptam tőle, mint amennyire egy párkapcsolatban igényem volt, nem éppen érzelmes lelkületű lévén.

Eleinte boldoggá tett, de aztán egyre inkább úgy éreztem, hogy zsarol a gyengédségével, alázatával, odaadásával, a szenvedélyével; ki akarja kényszeríteni belőlem, hogy viszonzzam, maradéktalanul. Sőt, inkább tetézve. Hogy minden gondolatom ő legyen, hogy senki és semmi ne létezzen számomra őrajta kívül, a rabja legyek, és emésszen el lassan az iránta lobogó szenvedélyem lángja. Végül rájött – ahogy az a letartóztatásom után, a legutolsó kihallgatásomon világossá lett előttem –, hogyan érheti el a célját.

Egy alkalommal megjegyezte, néha úgy érzi, valósággal menekülök a hegyekbe, talán éppen őelőle, és megkérdezte, mit szeretek annyira a hegymászásban. Mondtam neki, hogy a kalandot, a megpróbáltatást, a küzdelmet az elemekkel, a veszélyt, és persze a lenyűgöző tájakat, az égnek törő, hófödte bércek komor, időtlen méltóságát. Erre azt mondta, örülnie kellene, hogy a vetélytársai néma, élettelen óriások, de attól tart, alulmarad velük szemben. Aztán másra terelte a szót.

Egyre türelmetlenebbül vártam az újabb, és számomra minden addiginál nagyobb kihívást jelentő expedíciót.

Amikor búcsút vettem tőle, némi meglepetésemre azt mondta, úgy érzi, jót fog tenni neki egy kis magány. Nem azt, hogy nagyon fogok hiányozni neki. Ebből okkal következtettem arra, némi megkönnyebbüléssel, hogy már nem kötődik hozzám annyira, mint korábban, miáltal bizonyára hamar túteszi majd magát a szakításunkon, amit egy ideje már fontolgattam, szívből kívánva neki ugyanakkor, hogy igazi társra találjon, aki maradéktalanul viszonzni tudja az érzelmeit, a szenvedélyét.

Közel két hét elteltével érkeztem vissza. Másnap találkoztunk, kedvenc kávéházunkban. Nem borult a nyakamba, mint azelőtt ilyen alkalmakkor mindig, csak egy diszkrét csókot nyomott az arcomra. Vidám volt, de egy kicsit visszafogott, tartózkodó – mintha valamit elhallgatna előlem –, amilyenek még soha nem láttam; sose palástolta, sőt számomra egy kicsit zavarba ejtő módon, szinte hivalkodón nyilvánította ki az irántam való érzelmeit, mások előtt is. A tekintetével, a gesztusaival, a szavaival, egész lényével. Akkor tudatosult bennem, hogy mindig is olyannak szerettem volna látni és tudni őt; egy kicsit tartózkodónak, titokzatosnak, egy kicsit megközelíthetetlennek. Akit újra és újra meg kell hódítanom.

Azt mondta, nem jön el hozzám, mert másnap vidékre utazik a munkája miatt, és korán kell kelnie. Én nem is bántam, mert még

nem pihentem ki az expedíció fáradalmait. Hazakísértem. Mielőtt elbúcsúztunk egymástól, mintegy mellékesen megjegyezte, hogy megismerkedett valakivel, akit rokonszenvesnek talál, és aki komoly szándékkal közeledik hozzá.

– Nagyszerű! – szaladt ki a számon, bár hirtelenében fel sem fogtam igazán, amit mondott. Ahogy pedig felfogtam, apró fájdalom nyilallt a szívembe, szó szerint.

– Azért találkozhatunk még – mondta egy sejtelmes pillantást vetve rám, miközben kinyitotta a kaput, és belépett rajta. A kapu súlyos szárnya döngve csapódott be utána. Még most is visszhangzik a fülemben, mint a pokoljárásom kezdetét jelző mennydörgés.

A rá következő napokban egyre inkább elhatalmasodott rajtam a féltékenység, és mindinkább szenvedtem a gondolattól, hogy elveszítem őt. Mardosni kezdett az önvád is meg a bűntudat, amiért sokszor elmulasztottam a kedvében járni, örömet szerezni neki, amikor megtehettem volna; amiért jóval kevesebbet adtam neki, mint amennyit kaptam tőle, amiért nem tudtam igazi társa lenni, nem tudtam boldoggá tenni. Összeavarodtam, kicsúszott a talaj a lábam alól; sehogy sem értettem, mi történik velem, a lelkemben, hiszen szakítani akartam vele, egyszeriben mégis úgy éreztem, fontos nekem, vagy inkább rájöttem, mennyire fontos, mennyire szükségem van rá. Nem bocsátkozom részletekbe a lelki tusáim, kétségbeesésem, önsajnálatom és önsanyargató képzelgéseim meghatározta lelkiállapotomat illetően; szégyenkezéssel tölt el az esendőségem, esztendőik távolából is.

Egyre ritkábban találkoztunk. Mindig én kerestem őt – nem úgy, mint annakelőtte, amikor többnyire fordítva történt –, és egyre gyakrabban mondott nemet valamilyen kifogással. Furcsamód mégis jó hatással voltak rám a találkozásaink, általában kedvenc kávéházunkban. Közömbös dolgokról

beszélgettünk, mint jó ismerősök, barátok. Olyankor úgy éreztem, hogy egy kicsit még mindig egymáshoz tartozunk. Mindannyiszor meg is fordult a fejemben a gondolat, hogy azt várja, valljak színt, és kérjem, sőt könyörögjek neki, hogy jöjjön vissza hozzám. Ha így is volt, és én hajlottam is rá, a büszkeségem nem engedte megtennem.

Az utolsó előtti találkozásunk végén, mielőtt elbúcsúztunk egymástól, azt mondta, komolyra fordult a kapcsolata. Ami miatt az én lelkiállapotom meg rosszabbra fordult, sokkal rosszabbra.

Egyébként sose beszélt az új ismerőséről, immár társáról, alighanem azt várva, hogy én kérdezzem. Én azonban nem tettem; így próbáltam leplezni, hogy gyötör a féltékenység, pedig talán éppen azért gyötört egyre elviselhetlenebbül, mert semmit sem tudtam róla, és emiatt óhatatlanul is idealizáltam a képzeletemben. Annak ugyanis, aki miatt ő eltávolodott tőlem, a felfogásom szerint minden tekintetben különbnek kellett lennie nálam. Eléggé hiú voltam viszont ahhoz, hogy ezt kizártnak tartsam. Ugyanakkor bármennyire hiányzott is nekem, bármennyire szerettem volna is, hogy visszajöjjön hozzám, tudtam, nem kezdhetnék újra a kapcsolatunkat, mert nem bocsátanám meg neki, hogy helyettesíteni tudott valakivel. Lehet, hogy valójában csak emiatt, vagyis a hiúságomon esett sérelem miatt szenvedtem annyira. A nárcizmusom csapdájában vergődtem, fogalmazta meg később cellatársam, egy afféle lélekbúvár. Azt is mondta, hogy a magamfajta ember csak reménytelenül tud szerelmes lenni. (Sokat tanultam tőle a lélek rejtelméről.) Igen, valójában akkor kezdtem érzelmileg kötődni hozzá, amikor szembesültem azzal, hogy a helyembe léphet valaki. És minél inkább bizonyossá vált, hogy elveszítem, hogy másé lesz, annál inkább kötődtem hozzá, annál jobban szerettem. Végül már minden gondolatomat ő töltötte ki, a rabja lettem, és

valósággal emésztett az iránta lobogó, reménytelen szenvedélyem lángja. A pokol tüze.

Amihez képest az életfogytiglani börtönbüntetés a purgatórium lehet, gondoltam.

Választanom kellett, amíg választhattam.

Kíméletes voltam hozzá. Nem szenvedett, nem is sejtette, hogy meg fog halni; gyorsan ható mérget kevertem az italába, amikor a megbeszélte időben eljött hozzám néhány „fontos holmijáért”. Fel sem állt a karosszékéből. Nekem pedig, mintegy varázsütésre, véget ért a pokoljárásom.

Az ügyvédem tájékoztatott, hogy legfeljebb tizenöt év börtönbüntetést szabhatnak ki rám. A büntetlen előélet azonban enyhítő körülmény, a szerelemféltség meg bizonyos fokú megértéssel kezelt indíték. Továbbá jó magaviselet esetén a büntetésem időtartamának jelentős csökkentésére számíthatok.

Jó hatással van rám a purgatórium, a megpróbáltatások ellenére, vagy talán azokkal együtt. Valóban úgy érzem, hogy lassan megtisztulok, levezekelem a bűnömet. A tüskétől azonban, amit ő bennem hagyott, tudom, sose fogok megszabadulni: a bolondját járatta velem, ahogy azt a legutolsó kihallgatásomon megtudtam annak idején.

Nem volt új párkapcsolata, még kilátásban sem.

Az első lecke

A Mester a falu szélén álló, kissé elvadult ligetbe vezette új tanítványát, és egy kidőlt fa vastag, korhadtt törzse előtt megállt.

– A legalapvetőbb bölcsességgel fogjuk kezdeni – szólalt meg akkor –, amit mindig szem előtt kell tartanod, aminek mindig a tudatában kell lenned.

Azzal leült a fatörzsre, majd helyet mutatott a tanítványának maga mellett.

A nap már leereszkedőben volt, épp szemben, a fáktól erősen takart két domb között, s kezdett alábbhagyni a ragyogása. Olykor fel-felerősödött a szél zúgása, máskor csak a falevelek zizegése hallatszott, meg egy-egy madár éneke hol közelebről, hol távolabbról. A tanítvány eleinte még rá-rápillantott a Mesterre lopva, kissé feszült várakozással, de csakhamar soha nem ismert derű áradt el benne; alighanem ugyanaz, amit az ő arcán látott. Áhítattal hallgatta a természet hangjait és szívta be a kora őszi illataitól terhes levegőt. Úgy érezte, szentségtörés lenne megszólalni, megtörni ezt az idillt.

Nem sokkal az után, hogy lement a nap, és mindjárt kezdett is hűvösödni, a Mester tapsolt egyet, és felállt.

– Mára elég is – mondta aztán.

A tanítvány felocsúdott, és követte.

– Megértetted-e a tanítást?

– Azt hiszem, igen – válaszolta a tanítvány kissé bátortalanul.

– Nos hát?

– Csak akkor szóljak, ha többet mondok, mint a szél zúgása, a falevelek zizegése vagy a madarak éneke.

– Ígéretes kezdet – mondta erre a Mester.

Az utolsó lecke

Három év múltán a Mester érkezettnek látta az időt, hogy elbocsássa a tanítványát. Így szólott hozzá:

– Elegendő útravalót kaptál a tanításokból, most már tapasztalatokat kell gyűjtened, a magad útját járva. Megmutatom hát az utadat.

A dombok között megbúvó falujukat maguk mögött hagyva, nemsokára egy hatalmas, szinte végeláthatatlan, vad növényzettel borított rónaság határához értek. Elszórtan szelíd halmok, kisebb-nagyobb facsoportok meg bokrok hosszabb-rövidebb sövénye törte meg a táj egyhangúságát.

– Íme hát az utad – szólalt meg a Mester, miközben kinyújtott karjával félkört írva le, végigmutatott a rónaságon. – Az átellenben, a láthatáron kéklő hegyek vonulatához vezet; azon túl a halál birodalma van. A magasra nőtt, buja növényzettől persze nem láthatod, milyen akadályokat és veszedelmeket rejt. Járhatatlan bozótost, ingóványt, földnyiladékokat, dúvadak vackát, haramiák búvóhelyét akár.

A tanítvány kissé értetlenkedve kémlelte a vidéket.

– Ha útravalót eleget kaphattam is – szólalt meg végül –, talán nem jutottam elég messzire a lényeglátásban. Merthogy az utamat bizony nem látom.

– Pedig itt van előtted, számtalan másik út között. Némelyiket keresztezi is, másokkal hosszan fut együtt, megint másokkal meg eggyé válik egy darabon, de aztán egészen másfelé kanyarodik. Hunyd be a szemed, az segít a lényeglátásban.

A tanítvány úgy tett. Csakhamar felderült az arca.

– Most már látom – mondta lelkesen, még behunyva tartva a szemét. Aztán kinyitotta. – Vagyis értem, tudom.

– Nos hát?

– Nekem magamnak kell kitaposnom azt az utat. Az utamat.

– Már kezdtem attól tartani, hogy csalódnom kell – húzta fel szemöldökét a Mester színlelt rosszállással –, és nem

mondhatom el rólad, hogy a legjobb tanítványom voltál, aki minden feladványt meg tudott fejteni.

Mongol sztyepei kőfaragások (kūn-babák)